1021. ԲԵԿՈՐ. ագուցված գյուղամիջի նոր եկեղեցու պատի մեջ.

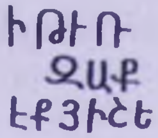

Ի ԹԻ[ԻՆ]Ո(1000) . . . . . .
. . . . ՁԱՔ . . .
. . . ԷՔ ՅԻՇԵ[ՑԷՔ]:

Ծանոթ. Հավանաբար պետք է ավարտվեր *որք երկրպագէք յիշեցէք ի Քս* կապակցությամբ:

1022. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ. գյուղամիջի եկեղեցու մոտ, որը հետագայում դարձրել են գուռ.

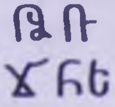

ԹՎ[ԻՆ]. :ՌՃՀԵ: (1726):

Ծանոթ. Գյուղը հայաթափվել է XIX դ. 20-ական թվականների վերջերին, հաճախակի կրկնվող թուրք-պարսկական բախումների հետևանքով:

1023. ԽԱՉՔԱՐ. գյուղից արևմուտք, գերեզմանոցում, 1 տող.

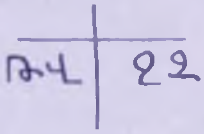

ԹՎ[ԻՆ] ՋՁ (1457):

1024. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ. գյուղի հարավարևմտյան գերեզմանոցում, 3 տող.

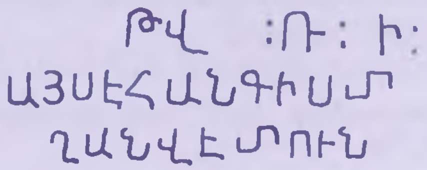

ԹՎ[ԻՆ] :Ռ: Ի: (1571)
ԱՅՍ ԷՀԱՆԳԻՍՏ
ՂԱՆՎԷՏՈՒՆ:

Ծանոթ. Հարթ սալատապան է, երկարապոչ նռան, սափորի և հովհարաձև (աստծո աչքի) զարդերով: Անունը երկմտելի է:

ԱԳԱՐԱԿ

Գյուղի արևելյան եզրին, կամրջից քիչ հեռու, խճուղուն մոտ կա մի հին և ընդարձակ գերեզմանատուն, ուր մնում են բազմաթիվ խաչքարերի բարձր պատվանդանները միայն. զարմանալ կարելի է, որ հարյուրի չափ խաչքարեր իսպառ ոչնչացել են: Այդտեղ մնում է մի կանգուն խաչքար և տապանաքարեր:

1025. ԽԱՉՔԱՐ. թիկունքին, 10 տող.

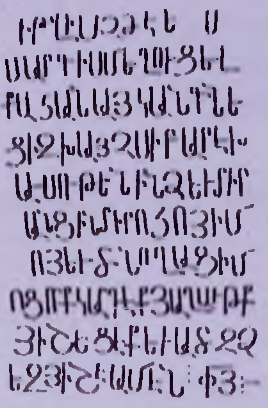

Ի ԹՎԻՍ :ՉԺԷ: (1268), ԵՍ
ՍԱՐԳԻՍ, ՄԵՂՈՒՑԵ[Ա]Լ
ՔԱՀԱՆԱՅ, ԿԱՆԳՆԵ-
ՑԻ ԶԽԱՅՉՍ Ի ԲԱՐԷԽ-
ԱՒՍՈՒԹԵ[Ա]Ն ԻՆՁ ԵՒ ՏԻՐ-
ԱՆՑԻՆ ՏԻՐՈՀՈՅ ԻՄ-
ՈՅ, ԵՒ ԾՆՈՂԱՑ ԻՄ-
ՈՑ: ՈՐՔ ԿԱՐԴԷՔ ՅԱՂԱՒԹՔ
ՅԻՇԵՑԷՔ ԵՒ ԱԾ ՁԶ-
ԵՔ ՅԻՇԷ: ԱՄԷՆ: ՓՅ:

Ծանոթ. Վերջին երկու տառերն անհասկանալի են: ՓԱՌՔ ՅԻՍՈՒՍԻՆ կամ ՓՐԿԵԱ ՅԻՍՈՒՍ կարդալն անիմաստ է, գուցե խաչքարագործ ու գրիչն է ՓԱՅԼԱԿ: Ի դեպ, ամիրսպասալար Սարգիս Զաքարյանի խաչքարի (1187 թ.) թիկունքին Փ.Յ.Ս. տառերը, Կ. Ղաֆադարյանի ենթադրությամբ, կարող են լինել «փորագրող և խաչքարը կազմող վարպետի անվան սկզբնատառերը» (Սանահին, էջ 79):

1026. ԽԱՉՔԱՐԻ ԲԵԿՈՐ.

[ԹՎԻՆ] ՌՁԳ (1634):

Ծանոթ. Նախորդ խաչքարից արևելք տարածված են բնակավայրի ավերակներն ու գերեզմանոցը խաչքաբեկորներով ու տեղահանված տապանաքարերով: Ինչպես վկայում է այս բեկորը, բնակավայրը շեն է եղել մինչև XVII դ. կեսերը:

1027. ԽԱՉՔԱՐ. ընկած, գյուղից հարավ, Ձորագետի ձախ ափի եկեղեցու մեջ, խորանի տակ, 5 տող.

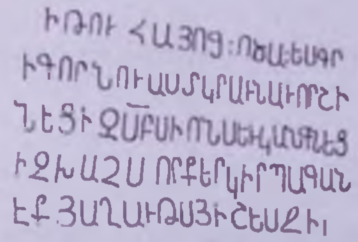

Ի ԹՈՒ[ԻՍ] ՀԱՅՈՑ :ՈՇԱ: (1202) ԵՍ ԳՐ-
ԻԳՈՐ ՆՈՒԱՍՏ ԿՐԱՒՆԱՒՈՐ, ՇԻ-
ՆԵՑԻ ԶՍՔ ՍԻՈՆՍ ԵՒ ԿԱՆԳՆԵՑ-
Ի ԶԽԱՉՍ: ՈՐՔ ԵՐԿԻՐՊԱԳԱՆ
ԷՔ ՅԱՂԱՒԹՍ ՅԻՇԵՍՋԻՔ:

Հրատ. «Լրաբեր», 1978, 4, 69:

Ծանոթ. Ժայռերի մեջ կան բազմաթիվ բնական քարայրներ, որոշ դեպքերում մշակված-հարմարեցված կենցաղին: Սուրբ Սիոն մատուռ-եկեղեցին վերակառուցված քարանձավ է: Պատերը շարված են անմշակ քարով, առանց լիցքի: Համեմատաբար խնամքով են մշակված մուտքի քարերը:

1028. *ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ*. դագաղաձև, գյուղի եզրին, եկեղեցուց ոչ հեռու, հարավային ճակատին, 6 տող.

ԾԼ 1740
ԵՄ՝ ՉԻԼԱՎԸՍ, ԱԼԽԱՆԵՆ
1819 ՍԵՐ ԸՆՏ[Ա]ՆԵՕՔ ԱԶԱ-
ՏԵՑԱՆՔ Ի ՃՈՐՏՈՒԹԵՆԷՆ:
ՁԱՒՐԸՆԱԿՑԷ: 1848 ԱՄԻ Վ[Ա]ԽՃԱՆ
ԱՌԻ:

Ծանոթ. Չիլավը ճորտությունից ազատել է իր գերդաստանը, կոտորել Լոռի ներխուժած լեզգիների ջոկատը:

1029. *ԿԱՄՈՒՐՋ*. Ջորագետի վրա, խելի արևելահայաց պատին, 6 տող.

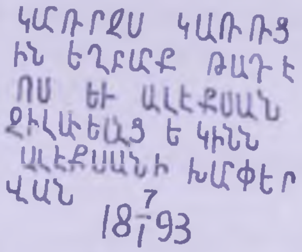

ԿԱՄՈՒՐՋՍ ԿԱՌՈՒՑ
ԻՆ ԵՂԲԱՐՔ ԹԱԴԷ
ՈՍ ԵՒ ԱԼԷՔՍԱՆ
ՁԻԼԱՎԵԱՆՑ ԵՒ ԿԻՆՆ
ԱԼԵՔՍԱՆԻ՝ ԽԱՄՓԵՐ-
ՎԱՆ: 18 $\frac{7}{1}$ 93:

Ծանոթ. Կամրջի աջ թևը բնական ժայռն է, որը հարթվել է, և մյուս ափի խելը հավասարազոր պատ է, որոնց վրա դրվել են գերաններ սայլերի, հետիոտնի, անասունների և երիվարների անցման համար: Ի դեպ. վիմագրի տակ նշմարվում են հին գրերի հետքեր՝ ջնջված Ջիլավյանների կողմից կամուրջը վերակառուցելու ժամանակ:

1030. *ԽԱՉՔԱՐ*. Ագարակի գյուղամիջյան եկեղեցու շրջապատի գերեզմանոցում, թևերի վրա 1 տող.

Թ[ՎԻՆ] ՋԿԴ (1515):

ԼԵՋԱՆ

1031. *ԵԿԵՂԵՑԻ*. մուտքի գլխին և արևմտյան պատի խաչի երկու կողմում, 3 տող.

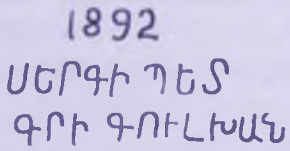

1892
ՍԵՐԳԻ, ՊԵՏ[ՐՈՍ]
ԳՐԻ ԳՈՒԼԽԱՆ

ՅՊՎԱ

Ծանոթ. Եկեղեցին հիմնովին վերաշինվել է 1892 թ.: Գյուղացիները կոչում են Կարմիր վանք: Այն եռանավ բազիլիկ է, երկթեք տանիքով, խորանը քառալանջ է՝ ծածկված քարի ելունավոր սալերով: Պատերը շարված են տարագույն, կանոնավոր մշակված քարերով: Պատերի մեջ կան հին բեկորներ, նաև՝ խաչքարեր: Լուսամուտից ցած խաչի